

הטיפול השכיח היום באונקולוגיה, כולל טיפול מכוון מטרה, האמור לחסום קולטן (רצפטור) ייעודי לסוג הסרטן ולחולה הספציפי. בכך מעוכבת גדילת התאים הסרטניים והמחלה נסוגה. היות ואותו קולטן המבוטא ביתר בגידול, קיים גם בתאי העור הבריאים, תופעת לוואי ידועה וקשה של הטיפול מכוון המטרה בסרטן הוא רעילות עורית.

במקרים של גידולים מסוימים (כגון גידולי המעי הגס, וגידולי ראש צוואר ואחרים) פרוטוקול הטיפול מתרכז בחסימת קולטן ספציפי למסלול ה-EGFR. המסלול הנ"ל קריטי לתפקוד והגדילה של אותם תאים סרטניים, אך הוא גם ידוע כבעל חשיבות לשמירה על בריאותו של העור. משמעות הדבר היא כי לצד היעילות במלחמה בסרטן, כ-90% מהמטופלים באמצעות טיפול מכוון זה עתידים לפתח רעילות עורית, הבאה לידי ביטוי בפריחות קשות בפנים. פריחות אלה לא רק מהוות מטריד של ממש, אלא הן אף עלולות להשפיע גם על מצבם הנפשי של המטופלים ובמקרים חמורים, אך על נכונותם להמשיך בטיפול.

הפריחות האופייניות לרעילות העורית מגוונות אך אחד המאפיינים הבולטים היא פריחה קשה בפניו של המטופל, דבר הפוגע מאוד באיכות חייו, לא רק אסתטית אלא גם נפשית, בגלל מיקום הפריחה ה"מוציאה אותו מהארון" כחולה בפניי החברה כולה.

נכון להיום אין טיפול יעיל לפריחות קשות אלו. במחקר חדש בהובלתן של פרופ' עפרה בני מבית הספר לרוקחות באוניברסיטה העברית וד"ר שרון מרימס מהמרכז הרפואי הדסה והמכון לחקר הסרטן של הדסה, הצליחו החוקרות למצוא דרך לסייע למטופלים ולמנוע את תופעת הפריחות.

במחקרן, החוקרות פתחו תרופה חדשה שתינתן כמשחה לעור בה החומר הפעיל יכול לחסום את קישור התרופה הסרטנית לקולטן EGFR ועל ידי כך למנוע את הפגיעה בתאי העור הבריאים מבלי לפגוע בטיפול באתר הגידול. פרופ' בני ציינה כי "התוצאה היא שמצד אחד ניתן להמשיך את הטיפול בסרטן ומצד שני, למנוע את ההשפעה המזיקה של התרופה הסרטנית על העור ואת הפריחות שהיא יוצרת ולאפשר לחולים המשך חיים איכותיים יותר בזמן שהם מקבלים טיפול כנגד הגידול הסרטני". ד"ר מרימס הסבירה כי "הרעילות העורית, הבאה לידי ביטוי בפריחה בעור הפנים, בלתי נסבלת על ידי הלוקים בה והיא מביאה עימה קושי נפשי ייחודי, לעומת תופעות של רעילות באיברים פנימיים, אשר אינם נראים חיצונית", לדברי דר מרימס "הטיפול הניתן היום, על מנת למנוע או להפחית את הרעילות והפריחות אינו יעיל והדרך להקל על החולים היא לרוב באמצעות הורדת מינון התרופות הניתנות לטיפול בסרטן או הפסקת הטיפול לתקופות קצרות, במטרה לסייע לריפוי העור והעלמות הפריחה. פעולות אלו, גם אם נדרשות, יכולים לסכן את יעילות הטיפול כנגד הגידול."

בעיה נוספת איתה נאלצו החוקרות להתמודד נגע בעובדה כי העור, האיבר הלוקה ברעילות, הינו אחד מהאיברים בעלי החדירות הנמוכה ביותר בגוף האדם. משמעות הדבר היא כי קיים אתגר משמעותי להעביר תרופות משכבת העור העליונה אל שכבות העור הפנימיות. לצורך כך, התבססו החוקרות על מחקר קודם בו פותחה מערכת הובלה ייחודית, מבוססת ננו חלקיקים המתרכזת בהובלת התרופה אל זקיקי השערה הנמצאים בשכבות הפנימיות של העור ובהם עיקר הנזק העורי. טיפול במשחה מאפשר המשך מתן הטיפול בגידול לצד נטרול השפעת הטיפול על העור ומניעת הרעילות העורית והפריחה המגיעה בעקבותיה.

לינק למאמר